

INVESTICIONO-RAZVOJNI FOND
CRNE GORE A.D

Izvještaj o radu za 2017.godinu

Podgorica, maj 2018. godine

SADRŽAJ

1	Uvod	2
2	Makroekonomsko okruženje u Crnoj Gori u 2017.godini	2
3	Ukupna kreditna aktivnost za 2017.godinu	3
3.1	Programi podrške IRF CG	4
3.1.1	Razvoj preduzetništva	5
3.1.2	Podrška postojećim mikro,malim i srednjim preduzećima	5
3.1.3	Podsticaj likvidnosti	5
3.1.4	Podsticaj konkurentnosti crnogorskih proizvoda i usluga	6
3.1.5	Podrška realizaciji green fielda i brown field investicija	6
3.1.6	Podrška infrastrukturnim projektima	7
3.2	Podrška za zaposlenost	7
3.3	Odobrena sredstva prema djelatnostima	7
3.4	Odobrena sredstva po regionima	8
3.5	Plasmani prema načinu odobrenja	9
3.6	Kamatne stope IRF CG i mjere stimulacije	9
3.7	Nefinansijska podrška	10
4	Monitoring portfolia	12
5	Upravljanje rizikom i finansijskim plasmanima	14
6	Unutrašnja kontrola	15
7	Privatizacija	15
7.1	Prodaja akcija i imovine putem javnog tendera	16
7.2	Valorizacija turističkih lokaliteta ili privrednih društava kroz javno privatno partnerstvo	16
7.3	Berzanska prodaja akcija	17
7.4	Monitoring realizacije privatizacionih ugovora	18
8	Akcije / Udjeli	18
8.1	Društva iz portfelja IRF-a registrovana kod CDA	18
8.2	Društva iz portfelja IRF-a registrovana kod CDA koja su u postupku stečaja ili likvidacije	19
8.3	Društva u kojima IRF ima udio	20
9	Obveznice	21
9.1	Obveznice lokalnih uprava	21
9.2	Obveznice po osnovu ino duga i stare devizne štednje (OB)	21
10	Investicione nekretnine i stečena aktiva	22
11	Aktivnosti iz domena opštih i pravnih poslova, kao i prinudne naplate spornih potraživanja	23
12	Informacione tehnologije-podrška poslovnim procesima	24
13	Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja	25

1 Uvod

I još jedna izuzetno uspješna godina je za nama.

Tokom 2017 je odobreno 175,6 mil EUR dugoročnih I kratkoročnih kredita/factoring, što je 46% više od plana. Takođe je ostvaren i rast u odnosu na 2016. godinu od 37% .

Preduzetništvo, uspješna mala i srednja preduzeća su generatori razvoja privrede. Sa tim se u IRF CG rukovodimo u svakodnevnom radom i koristimo svaku priliku da budemo podrška budućim kao i ostvarenim preduzetnicima u cilju pokretanja novog biznisa kao i osnaživanja i održavanja postojećeg.

Na svom razvojem putu Crna Gora je definisala prioritete djelatnosti razvoja, tako da je s tim u vezi misija IRF CG da kontinuirano i proaktivno kreira optimalno poslovno okruženja, posebno da obezbjedjuje povoljne kredite.

Dakle, IRF CG kroz obezbjedjnje finansijske podrške, značajno doprinosi otvaranju novih radnih mjesta, ravnomjerenijem regionalnom razvoju, podsticaju konkurentnosti . Isto tako obezbjedjuje se i finansiranje ostalih projekata od lokalnog, regionalnog i državnog značaja koji kao krajnji cilj imaju poboljšanje životnog standard građanki i građana Crna Gore.

Svjesni svoje uloge i odgovornosti nastavićemo da budemo posvećeni korisnicima i realizaciji aktivnosti koje dodatno podstiču preduzetništvo, a odnose se na unaprijeđenje postojećih i uvođenje novih finansijskih instrumenta, kako bi raspoloživa finansijskih sredstava zadovoljila različite kategorije korisnika.

2 Makroekonomsko okruženje u Crnoj Gori u 2017. godini

Prema konačnim podacima Monstata BDP Crne Gore je, u 2016. godini, ostvario realni rast od 2,9% dok je preliminarna stopa rasta za 2017. godinu iznosi 4.4%.

Cijene su u decembru 2017. godine, u odnosu na prethodni mjesec, manje za 0,2%, dok je godišnja stopa inflacije u decembru iznosila 1,9%.

U 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 4,2%. Pad proizvodnje zabilježen je u sektoru prerađivačke industrije (-3%) i sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-24,6%), dok je u sektoru vađenja ruda i kamena zabilježen rast od 113,9%. Broj dolazaka turista u kolektivnom smještaju, u 2017. godini, veći je za 18,1%, u odnosu na 2016. godinu, dok je rast noćenja iznosio 10,5%.

Prosječan broj zaposlenih u decembru 2017. godine iznosio je 177.627 lica, što je za 0,3% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 0,1% više u odnosu na decembar 2016. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u decembru 2017. godine iznosio 51.262 što predstavlja

pad od 1,8% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 3,6% u odnosu na decembar 2016. godine.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.182,1 miliona eura na kraju 2017. godine, što je 10,3% rast u odnosu na kraj 2016g. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju 2017. godine iznosili 2.700,5 miliona eura i ostvarili su rast u odnosu na decembar prethodne godine od 11,8%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 78,1% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u decembru 2017. godine iznosili su 3.267,1 miliona eura, i u odnosu na decembar 2016. godine bilježe rast od 13,8%. Ukupan kapital banaka na kraju 2017. godine iznosio je 514,2 miliona eura, i u odnosu na isti period prethodne godine veći je za 5,6%.

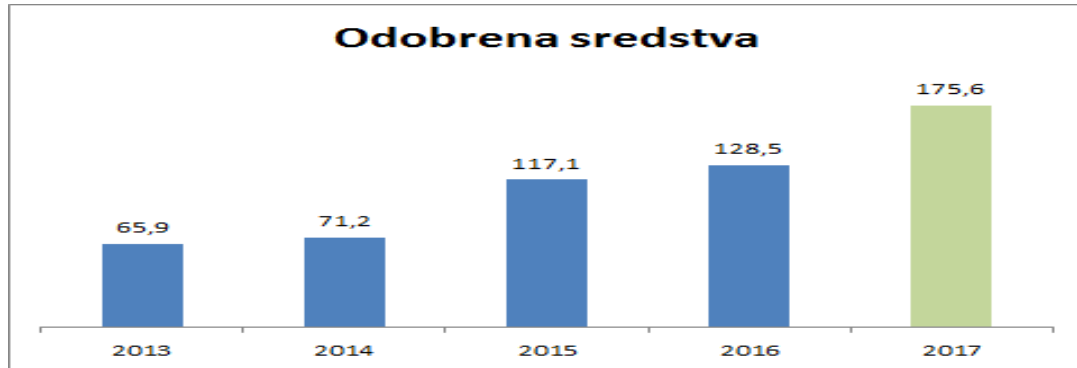
Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u novembru iznosili su 210,7 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 14,1%, dok u odnosu na novembar 2016. godine bilježe pad od 31,4%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju novembra 2017. godine iznosili su 190,1 milion eura i činili su 7% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 2,1%, dok su na godišnjem nivou bili niži za 26,6%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju 2017. godine iznosila je 6,81%, i u odnosu na kraj 2016. godine zabilježila pad od 0,66 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u decembru 2017. godine iznosila je 6,23%, što predstavlja pad od 0,04 p.p. u odnosu na decembar 2016. godine. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite privredi u decembru 2017. godine iznosila je 5,9%, što predstavlja pad od 0,31 p.p. u odnosu na decembar 2016. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,69%, što je 0,23 p.p. manje u odnosu na kraj 2016.

3 Ukupna kreditna aktivnost za 2017.godinu

Plan realizacije za 2017.godinu je iznosio 120 mil EUR. Zahvaljući konstatnom fokusu na kreiranju i primjeni modela finansiranja, koji ima za cilj da podrži i unaprijedi crnogorsku privredu, IRF CG je tokom 2017. godine odobrio 175,6mil EUR za finansiranje 439 projekata/ugovora što je 55,6mil EUR veća realizacija u odnosu na planiranu.

U 2017.godine je u odnosu na 2016 ostvaren rast odobrenih plasmana od 37%.

Primarni cilj IRF CG je otvaranje novih radnih mjesta kroz kontinuiranu podršku i podsticanje ubrzanog privrednog razvoja Crne Gore, dinamiziranje rasta mikro, malih, srednjih privrednih subjekata, otvaranju novih preduzeća, ravnomjernog regionalnog razvoja, konkurentnosti i likvidnosti privrednih subjekata, proizvodnje i usluga orijentisanih prema izvozu, proizvodnje kojom se smanjuje uvozna zavisnost, finansiranja infrastrukturnih projekata, kao i podsticanja finansiranja drugih projekata od lokalnog, regionalnog i državnog značaja.

U 2017. godini je sa preko 4.200 potencijalnih klijenata obavljena komunikacija. Ukupno je predato 574 zahtjeva za kredit. Od broja predatih zahtjeva, odobreno je njih 407, odnosno 70,9%.

INVESTICIONO - RAZVOJNI FOND CRNE GORE A.D.

3.1 Programi podrške IRF CG

Sa tim ciljem, a polazeći od strateškog opredjeljenja IRF CG je tokom 2017 realizovao podršku u okviru 33 kreditne linije usmjerene na sledeće programe :

- **Razvoj preduzetništva**, kroz podršku posebnim ciljnim grupama (mladi, početnici, žene, visokoškolci, tehnološki viškovi, individualni poljoprivredni proizvođači, inovativno preduzetništvo, ICT biznis, klasterka proizvodnja, osobe sa invaliditetom i slično);
- **Podršku postojećim mikro, malim i srednjim preduzećima**, kroz podsticaj njihovog daljeg rasta i razvoja, sa posebnom pažnjom na prioritetne sektore crnogorske ekonomije (turizam i ugostiteljstvo, poljoprivreda i proizvodnja hrane, proizvodnja, usluge, ICT i slično);
- **Podršku preduzećima, kroz održavanja i/ili poboljšanja likvidnosti** (kratkoročna kreditna sredstva, refinansiranje postojećih kreditnih sredstava, faktoring finansiranje, trajna obrtna sredstva i slično);
- **Podsticaj konkurentnosti crnogorskih proizvoda/usluga na drugim tržištima** (kreditna sredstva namijenjena pripremi proizvodnje i uslugama za izvoz)
- **Podrška u realizaciji green i brown field investicija**

- **Podršku infrastrukturnim projektima, projektima od ekološkog, lokalnog i državnog značaja i projektima iz oblasti energetike i energetske efikasnosti**

3.1.1 Razvoj preduzetništva

Napredak cjelokupnog društva i poboljšanje životnog standarda podrazumijeva uključivanje mladih, žena, individualnih poljoprivrednika i preduzetnika u kreiranje dodatne vrijednosti društve. IRF CG realizuje kreditnu podršku kroz kreditne linije koje imaju za cilj motivisanje pomenutih ciljnih grupa za započinjanje sopstvenog biznisa. S tim u vezi, IRF CG je za direktne kredite obezbijedio povoljne uslove finansiranja, uz kamatne stope od 0%-3%

Tokom 2017 odobreno je 10,1 mil EUR plasmana za podršku preduzetništvu, namijenjene mladima, ženama u biznisu, početnicima u biznisu, individualnim proizvođačima, što je u odnosu na 2016.godinu rast od 65%.

S obzirom da je u 2017 godini ostvaren veća dobit 1.120.186 EUR i da je to osnova da se u narednom periodu mogu povećati kreditna sredstva za visokoškolce koji su nezaposleni, žene, tehnološke viškove. Za ove ciljne grupe kamatna stopa je 0%.

3.1.2 Podrška postojećim mikro,malim i srednjim preduzećima

Posebna prilika za kreiranje novih radnih mjesta je stimulacija dodatnog investiranja u okviru postojećih mikro, malih i srednjih preduzeća. S tim u vezi, posebna pažnja je usmjerena ka postojećim preduzećima koja imaju realni potencijal za dalji rast i razvoj. Ti novi razvojni projekti u postojećim preduzećima su velika šansa da se otvore kvalitetna radna mjesta sa znatno manjim rizikom nego kada je to u pitanju start up preduzeće. Zato se u konituetu analiziraju potencijali postojećih preduzeća i nude posebne kreditne linije za realizaciju njihovih razvojnih projekata.

Kreditne linije su usmjerene na razvoj i modernizaciju proizvodnje, poljoprivredu i proizvodnju hrane, turizam i ugostiteljstvo kao strateški važne djelatnosti za razvoj ekonomije Crne Gore. Njihovim razvojem se omogućava direktan prihod i doprinos BDP-u, kao i značajan multiplikativni (direktni i indirektni) efekta koji on ima na druge sektore.

Za ova preduzeća ukupno je plasirano 42,6 mil EUR kredita od čega su 40,6 mil EUR dugoročni krediti i 2 mil EUR kratkoročni krediti. Povoljni uslovi finansiranja su obezbijeđeni uz primjenu kamatnih stopa za direktne kredite na nivou od 2,5%-4%.

3.1.3 Podsticaj likvidnosti

Adekvatan investicioni ciklus i obavljanje djelatnosti privrednih subjekata podrazumijeva ročnu usklađenost potraživanja i obaveza. S tim u vezi izazov za pojedina preduzeća može biti održavanje likvidnosti na optimalnom nivou samo na bazi sopstvenih sredstava. Zato je uočena potreba da IRF CG obezbijedi podršku vezano za održavanje i/ili poboljšavanje likvidnosti preduzeća.

Najveći dio sredstava neophodnih privrednim subjektima kao podrška poboljšavanju likvidnosti i očuvanju radnih mjesta obezbijeđen je kroz otkup potraživanja-factoring u iznosu od 64,6mil EUR. Predmet faktoringa su postojeća i buduća potraživanja za isporučenu ili ugovorenu robu, izvršene usluge i druga potraživanja za koja postoji nedvosmislena obaveza plaćanja od strane dužnika. To je posebno važno za male proizvođače koji sredstva dobijaju u roku od 7 dana a ne u roku od 120 dana i više. Imajući u vidu izazove sa kojima se suočavaju mala i srednja preduzeća značajno je istaći da je direktno i indirektno pružena podrška za preko 100 preduzeća. Njihova likvidnost je time značajno poboljšana i omogućeno im je nesmetano poslovanje.

Ostale kreditne linije za podršku likvidnosti su :

- Program kratkoročnog kreditiranja
- Program finansiranja trajnih obrtnih sredstava
- Refinansiranje tekućih kreditnih zaduženja

Ovom vrstom podrške je odobreno 31,2mil EUR

3.1.4 Podsticaj konkurentnosti crnogorskih proizvoda i usluga

Polazeći od toga da je za ukupni ekonomski razvoj od posebnog značaja spoljna trgovina i prodaja domaćih proizvoda/usluga u inostranstvu, IRF CG finansira projekte kojima se žele podržati inicijative koje su spoljnotrgovinski orijentisane.

Kreditni uslovi su: maksimalni iznos do 2.000.000/5.000.000 mil EUR zavisno od toga da li je upitanju direktan kredit IRF CG ili preko banke, minimalni iznos 10.000 EUR, kamatna stopa iznosi 3,50% direktno finansiranje tj. 5,00% preko banke, rok otplate do 12 godina (uključujući grejs period do 4 godine).

Kreditni uslovi su: maksimalni iznos do 2.000.000/5.000.000 mil EUR zavisno od toga da li je upitanju direktan kredit IRF CG ili preko banke, minimalni iznos 10.000 EUR, kamatna stopa iznosi 3,50% direktno finansiranje tj. 5,00% preko banke, rok otplate do 12 godina (uključujući grejs period do 4 godine).

Tokom 2017.godine odobreno je finansiranje 2 projekta u iznosu od 3mil EUR

3.1.5 Podrška realizaciji green fielda i brown field investicija

Cilj programa je pružanje finansijske podrške green field, brown field i ostalim investicijama u cilju podsticanja novog zapošljavanja, povećavanja kapaciteta i unapređenja konkurentost.

Green field investicije podrazumevaju ulaganje u izgradnju potpuno novog biznisa, koji do tada nije postojao na targetiranom tržištu ili tržišnom području. Direktne investicije kroz novu izgradnju fabrika, postrojenja, pogona, poslovnih jedinica ili filijala, startuju od kupovine zemljišta za izgradnju, sa ili bez prateće komunalne i saobraćajne infrastrukture.

Kreditni uslovi su: maksimalni iznos do 3.000.000/5.000.000 mil EUR zavisno od toga da li je u pitanju direktan kredit IRF CG ili preko banke, minimalni iznos 10.000 EUR, kamatna stopa iznosi 4,00% direktno finansiranje tj. 5,00% preko banke, rok otplate do 12 godina (uključujući grejs period do 4 godine).

Tokom 2017. godine odobreno je finansiranje 9 projekta u iznosu od 22,2 mil EUR

3.1.6 Podrška infrastrukturnim projektima

Cilj Programa je realizacija investicionih projekata iz oblasti infrastrukture (saobraćajnice, vodovodi, prečišćavanje otpadnih voda i sl.) na lokalnom i državnom nivou, koji su funkciji iskorišćavanja privrednih potencijala i stvaranju uslova za razvoj biznisa, kao i finansiranje projekata od lokalnog, regionalnog i državnog značaja.

Projekti koji će se finansirati iz kreditne linije treba da doprinesu održivom razvoju, valorizaciji prirodnih resursa i podsticaju razvoja biznisa.

Kreditni uslovi su: maksimalni iznos do 3.000.000/5.000.000 mil EUR zavisno od toga da li je upitanju direktan kredit IRF CG ili preko banke, minimalni iznos 10.000 EUR, kamatna stopa iznosi 4,50% direktno finansiranje tj. 5,00% preko banke, rok otplate do 15 godina (uključujući grejs period do 5 godine).

Tokom 2017. godine odobreno je finansiranje 4 projekta u iznosu od 2,3 mil EUR.

3.2 Podrška za zaposlenost

Finansiranjem 407 investicionih projekata i 32 kratkoročna kredita/factoring očekuje se da bude otvoreno/sačuvano 8.440 radnih mjesta.

Otvaranje novih radnih mjesta i kompletna podrška zapošljavanju i očuvanju radnih mjesta su strateški prioriteti, tako da su sve aktivnosti IRF CG usmjerene na kreiranje podsticajnog ambijenta, koji doprinose razvoju novih i postojećih preduzeća, unaprijeđenju preduzetništva i samim tim smanjenju nezaposlenosti.

3.3 Odobrena sredstva prema djelatnostima

U cilju rasta i razvoja postojećih preduzeća, IRF CG je u skladu sa ekonomskom politikom Vlade Crne Gore podržao prioritetne sektore: turizam i ugostiteljstvo sa preko 39 mil EUR, poljoprivredu i proizvodnju hrane sa preko 27 mil EUR, proizvodnu djelatnost preko 34 mil EUR.

Osim gore navedenih odobrene su i investicije u ostale sektore, kao što su uslužne djelatnosti i trgovine.

IRF CG je i u 2017. godini, kroz kreditne linije stimulisao prioritetne sektore crnogorske privrede, a u zajedničkoj saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma i Ministarstvom

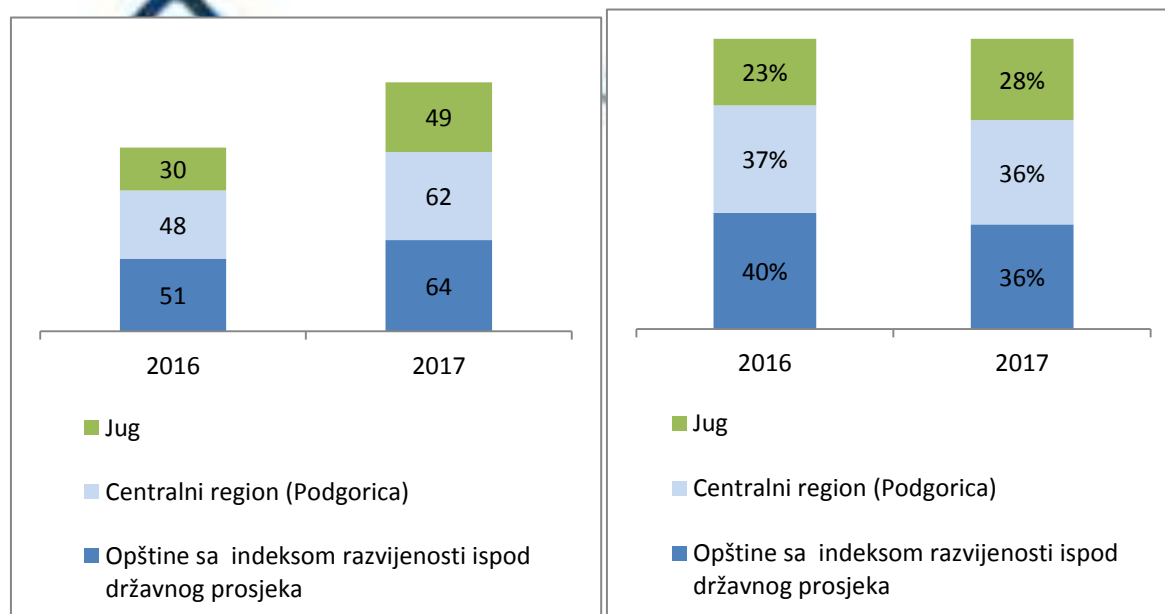
poljoprivrede i ruralnog razvoja dodatno su bili obezbijeđeni instrumenti podrške kroz razne stimulacije kako bi se dodatno uticalo na razvoj, prije svega, turizma i poljoprivrede.

3.4 Odobrena sredstva po regionima

Regionalni razvoj predstavlja stalni izazov, stoga je pažnja IRF CG u 2017. godini bila usmjerena na projekte koji utiču na smanjenje razlika između razvijenih i manje razvijenih opština. U tom kontekstu se prije svega vodila pažnja o opštinama sa Sjevera i opštinama koje su ispod nivoa razvijenosti države.

Pored podrške kroz finansiranje poljoprivrede i turizma dodatnim mjerama se uticalo da se bolje koriste resursi na sjeveru. Tražila su se rješenja u stimulativnom finansiranju, i u unapređenju znanja potencijalnih ali i postojećih preduzetnika na sjeveru.

Stvaranje uslova za ravnomjerniji regionalni razvoj i dugoročan rast i razvoj privrede u cjelini, obuhvata, između ostalog i kontinuiran razvoj malog i srednjeg preduzetništva, odnosno podizanje njihove konkurentnosti. Sveobuhvatan zakonski, strateški i institucionalni pristup razvoju malog i srednjeg preduzetništva pretpostavka su jačanja konkurentne sposobnosti ekonomije i ravnomjernijeg regionalnog razvoja. U tabeli je dat analitički prikaz odobrenih kreditnih sredstava po regionima.

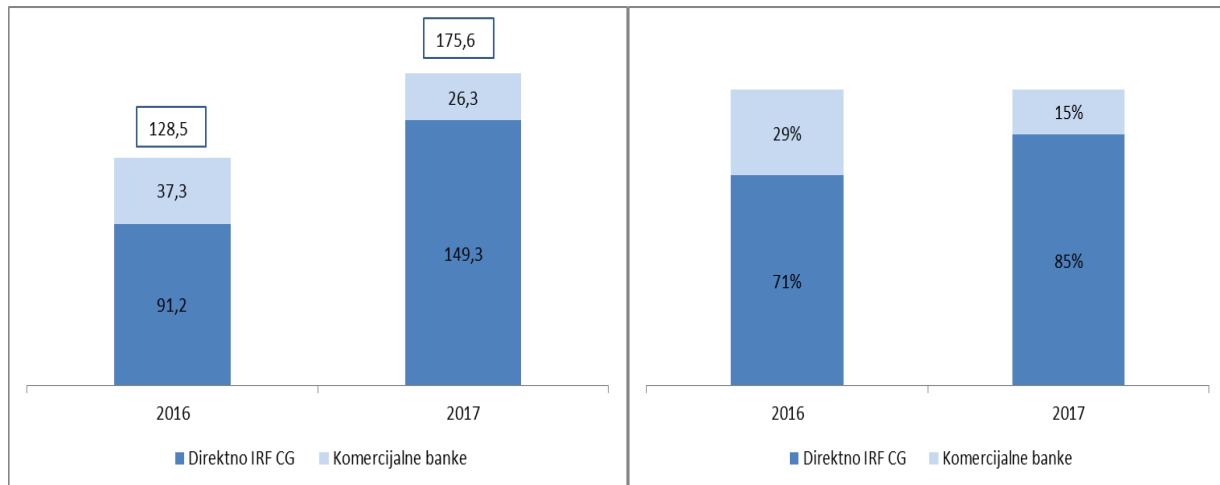

Tokom 2017.godine 36% ukupnih plasmana u iznosu od 64mil EUR je odobreno za realizaciju u sjevernom regionu i opštinama sa prosjekom razvijenosti ispod državnog. Navedeni iznos je 26% (13 mil EUR) veći nego plasmani tokom 2016.godine.

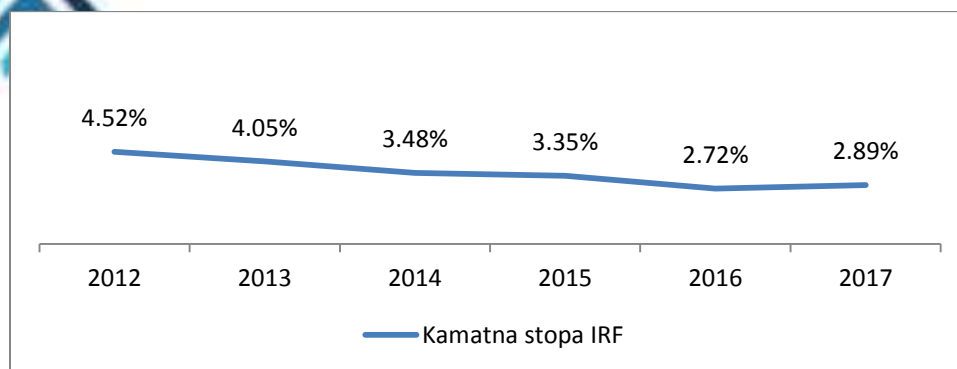
Odobeni plasmani tokom 2017.godine u centralni dio (Podgorica) u iznosu od 62 mil EUR čine 36% plasmana, dok južni region u iznosu od 49 mil EUR čini 28%.

3.5 Plasmani prema načinu odobrenja

Tokom 2017.godine značajno je poraslo učešće direktni plasmana u odnosu na plasmane preko komercijalnih banaka. Učešće direktnih IRF CG plasmana, koje uključuje i faktoring/otkup potraživanja u ukupnim za 2017.godinu je 85%, dok je za 2016.godinu iznosilo 71%.

3.6 Kamatne stope IRF CG i mjere stimulacije

Kao što iz tabele možemo vidjeti, prisutan je trend smanjenja kamatnih stopa. Na ovaj trend svakako da utiču i beskamratne kreditne linije koje su dostupne segmentima koji zaslužuju posebnu pažnju. Kod ostalih činioca finansijskog tržišta (komercijalnih banaka i mikrokreditnih finansijskih institucija) prisutan je trend smanjenja kamatnih stopa. Međutim, iako je situacija takva u Crnoj Gori, na međunarodnom nivou gdje IRF CG pozajmljuje sredstva kamatne stope imaju trend rasta, te će održavanje dovoljnog kamatnog spread-a biti veliki izazov za IRF CG da bi obezbjedio stabilno poslovanje i nastavio da bude važan finansijski privrede u Crnoj Gori.

Blagi rast prosječne kamatne stope u 2017 u odnosu na 2016 godinu prouzrokovan je većem plasmanu koji se odnosi na otkup potraživanja dje su kamatne stope nešto više.

U 2017.godini IRF CG je po svakom Programu podrške imao stimulatívne mjere.

Stimulativne mjere su podrazumijevale, da za subjekte koji projekte realizuju u opštinama sa stepenom razvoja ispod državnog prosjeka razvijenosti ili subjekte koji realizacijom projekta zaposle 5 ili više novih lica bude odobrena posebna stimulacija u vidu smanjenja kamatne stope za 0,5 %.

Takođe, stimulacije su se odnosile i na kredite, za koje bi se odobrila garancija neke od poslovnih banaka, na način što se inicijalna kamatna stopa umanjila za 1 %.

Kako je poznato da krajnji korisnici kreditnih aranžmana IRF CG mogu biti samo subjekti koji od Poreske uprave obezbijede potvrdu da uredno izmiruju svoje poreske obaveze, dodatno Fond je stimulisao i one koji to rade redovno.

Shodno tome za privredne subjekte koji redovno izmiruju poreske obaveze, tj. nalaze se na „bijeloj listi“ nadležnog državnog organa, odobravala se posebna stimulacija i vidu smanjenja kamatne stope za 0,5 %.

Za projekte finansirane iz sredstava EIB-a, kamatna stopa je bila niža za 0,5% u odnosu na definisane.

3.7 Nefinansijska podrška

Zbog izraženog interesovanja posebnih ciljnih grupa za finansijsku podršku IRF-a (žene u biznisu, nezaposleni visokoškolci, mladi, početnici, individualni poljoprivredni proizvođači, tehnološki viškovi) u toku 2017. Godine, IRF je na teritoriji Crne Gore, organizovao edukativni seminar pod sloganom „Možeš i ti“, kao i seminar „Šansa za posao“, koji je realizovao u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore. Kako bi se intenzivirale aktivnosti posvećene podsticaju preduzetništva, kao načina otvaranja novih radnih mjesta, IRF je intenzivno radio i radiće, na projektima koji imaju za cilj obezbjeđivanje što povoljnijih instrumenata podrške i širenje grupe proizvoda.

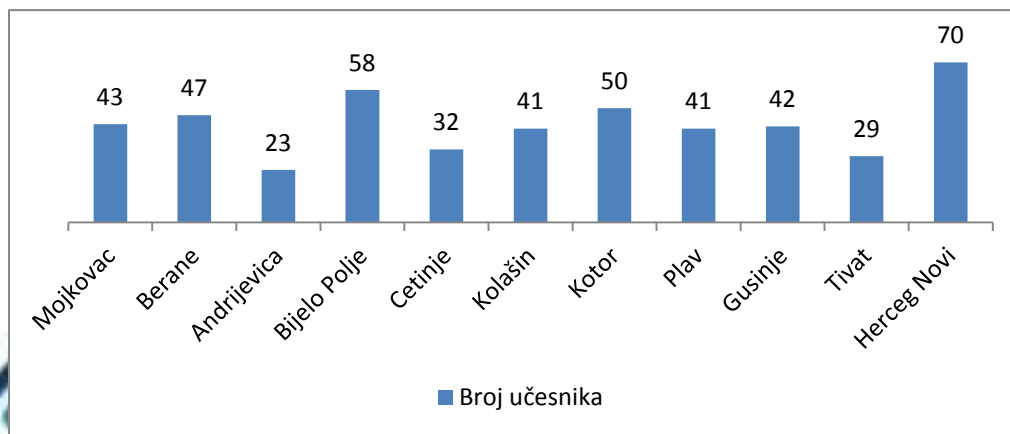
Projektom „Šansa za posao“, **promovisani su:**

- *beskamatni krediti,*
- *nefinansijska podrška,*
- *moгуćnost samozapošljavanja,*
- *preduzetništvo kao instrument rješavanja egzistencije,*
- *podrška Vladinih institucija i organa za otvaranje novih radnih mjesta.*

Kroz 13 održanih seminara namijenjenih nezaposlenim visokoškolcima pod nazivom „Možeš i ti“, prisustvovalo je 477 učesnika.

Seminar "Možeš i ti" 2017 Opštine		Broj prisutnih
Opština Tuzi		30
Opština Rožaje		48
* Seminar o turizmu (Možeš i ti, Centre Ville, PG)		65
* Seminar o poljoprivredi (Možeš i ti, Verde, PG)		94
* Seminar o ženskom preduzetništvu UNDP (Možeš i ti, MBA, PG – 5 puta)		100
* Seminar o ženskom preduzetništvu UNDP (Možeš i ti, NK)		30
* Seminar o ženskom preduzetništvu UN (Možeš i ti, PG)		10
* Seminar o preduzetništvu Poljoprivredni fakultet (Možeš i ti, PG)		50
* Seminar o preduzetništvu UDG (Možeš i ti, PG)		50
Ukupan broj učesnika:		477

Takođe, u toku 2017. godine, kroz 11 održanih prezentacija „Šansa za posao“, prisustvovalo je 476 učesnika .

Pored navedenih obilazaka, menadžment IRF-a je obišao ukupno 194 preduzeća. Akcenat je stavljen na opštine Sjevernog regiona i manje razvijene opštine.

Dakle, kroz ovaj vid prezentiranja podrške IRF CG ukupno je direktno kontaktirano sa 1147 potencijalnih preduzetnika.

IRF CG je omogućio učesće trideset crnogorskih preduzetnika, reprezentativnih klijenata IRF-a, da zajedno sa našom Institucijom i Ministarstvom ekonomije predstavljaju Crnu Goru na Međunarodnom sajmu obrta i preduzetništva u Celju (MOS), u Sloveniji. Ovaj sajam, održan u septembru 2017.godine, predstavljao je odličnu šansu za sticanje novih iskustava i uspostavljanja poslovnih kontakata, prije svega sa preduzetnicima iz Evropske Unije, i mogućnost da se učesnici upoznaju sa standardima koji se moraju poštovati kada Crna Gora bude u Evropskoj Uniji.

4 Monitoring portfolia

Imajući u vidu da IRF CG, kako na dnevnom tako i na mjesečnom nivou, vrši dostavljanje podataka Centralnoj banci Crne Gore o novoodobrenim kreditima, tako da u skladu sa procedurama CBCG sačinjava izvještaje na nivou cjelokupnog portfolija po klasifikacionim grupama.

U sledećoj tabeli prikazana je struktura 1.437 aktivna plasmana..

Struktura plasmana prema intervalima kašnjenja

Interval kašnjenja	Broj kredita	% u ukupnom broju plasmana	Saldo plasmana	% u ukupnom saldu plasmana
0-30	1,288	89.63%	185,567,063.59	94.83%
31-60	60	4.18%	2,354,345.00	1.20%
61-90	21	1.46%	3,703,859.74	1.89%
91-150	14	0.97%	235,929.60	0.12%
151-270	3	0.21%	177,671.82	0.09%
271-365	3	0.21%	744,910.34	0.38%
preko 365	48	3.34%	2,890,953.81	1.48%
UKUPNO	1,437	100.00%	195,674,733.90	100.00%

Kredit i garancije koji čine nekvalitetnu aktivu (kredit u kašnjenju većem od 90 dana) čine zbirno 2,07% ukupnog salda kredita i garancija na dan 31.12.2017. godine.

Struktura plasmana prema klasifikacionim grupama

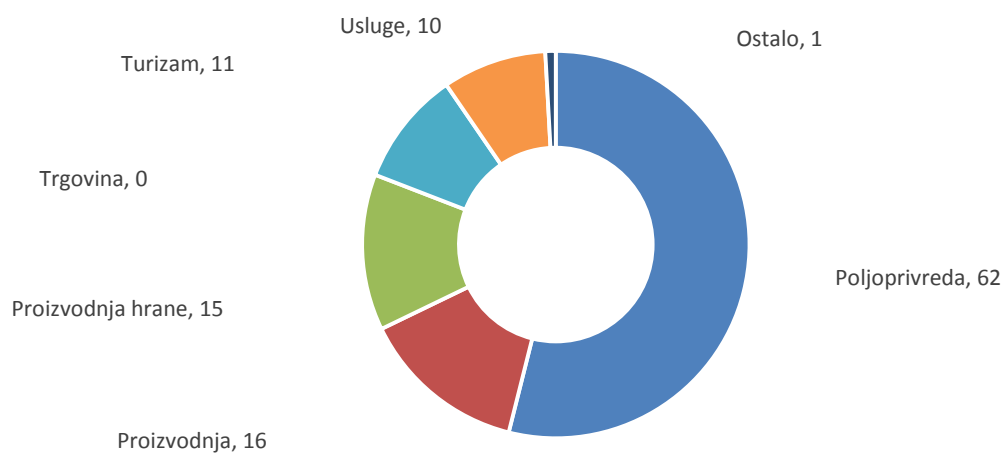
Klasifikacione grupe	Broj kredita	% u ukupnom portfoliu	Saldo plasmana	% u ukupnom portfoliu
A	520	36.19%	105,978,410.95	54.16%
B1	227	15.80%	42,476,884.24	21.71%
B2	528	36.74%	37,035,507.50	18.93%
C1	70	4.87%	4,923,410.29	2.52%
C2	27	1.88%	1,526,959.59	0.78%

D	10	0.70%	285,710.57	0.15%
E	55	3.83%	3,447,850.76	1.76%
UKUPNO	1,437	100.00%	195,674,733.90	100.00%

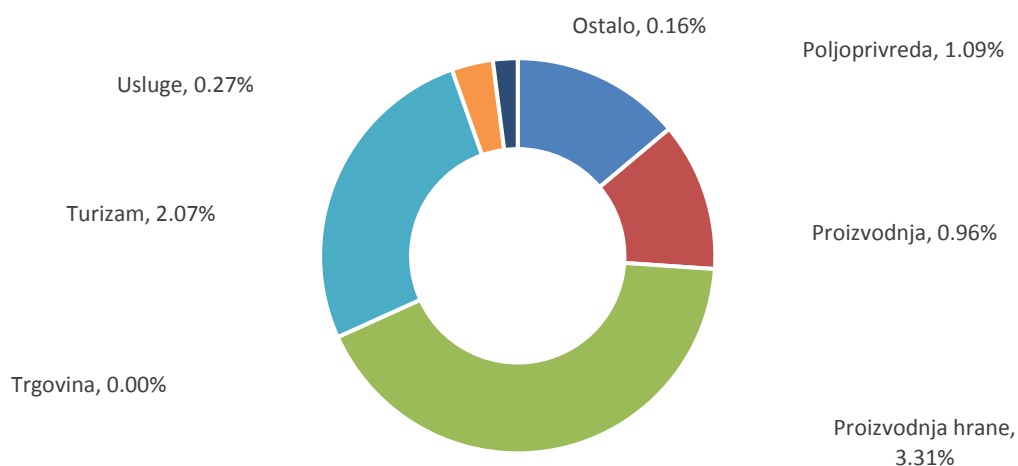
Kreditni i garancije koji čine nekvalitetnu aktivnu (kreditni klasifikovani u C1, C2, D i E) čine zbirno 5,20% ukupnog salda kredita i garancija na dan 31.12.2017. godine.

Direktni kreditni plasmani IRF CG klasifikovani u kategorijama C1, C2, D i E, posmatrani u odnosu na ukupan broj i saldo direktnih aktivnih kredita prikazani su na grafiku broj 1 i 2:

Aktivni direktni krediti koji su klasifikovani u C1, C2, D i E klasifikaciju po broju i po djelatnostima

Aktivni direktni krediti koji su klasifikovani u C1, C2, D i E klasifikaciju po saldu i po djelatnostima

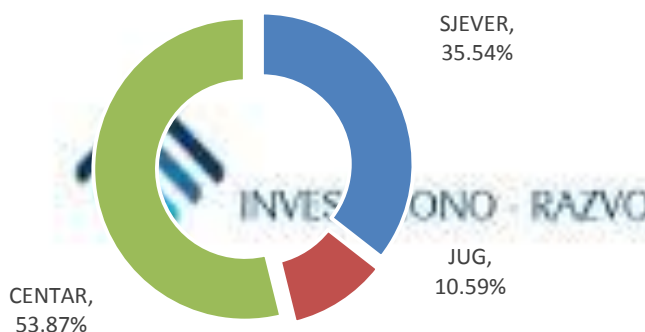

Dakle, posmatrajući nekvalitetnu aktivu IRF CG u kategorijama C1, C2, D i E po broju odobrenih kredita, najviše je bilo onih kredita koji su odobreni i realizovani u poljoprivrednoj djelatnosti (62 plasmana odnosno oko 54%).

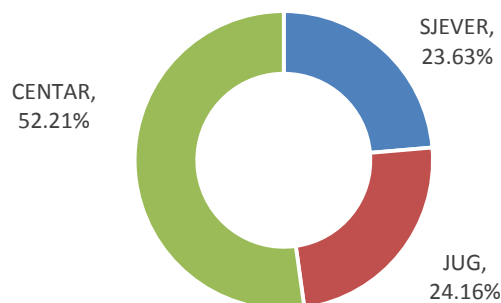
Međutim, ukoliko se posmatra trenutno stanje tj. saldo problematičnih plasmana u odnosu na ukupan saldo direktnih aktivnih kredita, u tom slučaju najveće stanje ovakvih kredita je u oblasti Proizvodnje hrane (3,31%).

Posmatrano po mjestu realizacije investicije odnosno po regionu u kom su se realizovala sredstva, struktura po broju i saldu je sljedeća:

Struktura po broju kredita

Struktura po saldu

5 Upravljanje rizikom i finansijskim plasmanima

IRF CG. je dužan rizike u poslovanju svoditi na najmanju mjeru. Efikasan i fleksibilan sistem upravljanja rizicima predstavlja ključ dugoročnog uspjeha i razvoja.

U skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Investiciono razvojnom fondu usvojenim u 2017. godini, posebnim propisima Centralne banke će se urediti minimalni standardi za upravljanje rizicima u Fondu i koeficijent adekvatnosti kapitala Fonda.

U 2017 godini nastavljene su aktivnosti na boljoj identifikaciji, mjerenju i praćenju kreditnog rizika kako na pojedinačnoj osnovi tako i na nivou portfolija. U 2017. godini počeo je sa primjenom sistem internog kreditnog rejtinga klijenta koji je od velikog značaja za bolju procjenu kreditnog rizika po pojedinačnim klijentima i grupama povezanih lica, kao i za monitoring klijenata.

Sa aspekta analize i praćenja kreditnog rizika na pojedinačnoj osnovi i dalje se značajna pažnja posvetila praćenju koncentracije rizika po korisnicima i limitiranju rasta kreditnog rizika po tim korisnicima. Ovdje se prevashodno misli na dio portfolija IRF CG koji se odnosi na kredite realizovane posredstvom poslovnih banaka gdje je koncentracija rizika posebno izražena kod pojedinih poslovnih banaka u Crnoj Gori.

S obzirom na nastavak intezivne kreditne aktivnosti u 2017. godini akcenat je takođe bio na što kvalitetnijoj identifikaciji kreditnog rizika prilikom odobravanja plasmana, kroz sveobuhvatniju prezentaciju relevantnih informacija za ocjenu kreditnog rizika po pojedinačnim plasmanima i korisnicima kao i analizu svih aspekata rizika plasmana. Takođe u 2017. godini započet je projekat softverske podrške u izradi kreditne aplikacije koji treba da omogući smanjenje vjerovatnoće nastanka operativne greške prilikom kreiranja iste i da obezbijedi skraćenje perioda u procesuiranju iste ka nadležnim organima.

Sa aspekta analize i praćenje kreditnog rizika na nivou portfolija takođe se posebna pažnja posvetila analizi portfolija po različitim segmentima, uz kvalitetnije izvještavanje o istima. Takođe sistemom „ranih znaka upozorenja“ nastoji se pratiti i preventivno djelovati na potencijalni rast kreditnog rizika po pojedinačnim plasmanima.

6 Unutrašnja kontrola

Sistem unutrašnje kontrole IRF CG je proces, uspostavljen od strane Menadžmenta namijenjen za postizanje strateških i poslovnih ciljeva, ciljeva izvještavanja i ciljeva usklađenosti sa zakonima, pravilnicima, procedurama i ostalim internim aktima IRF CG.

Cilj unutrašnje kontrole je da kroz permanentni nadzor rada organizacionih jedinica IRF CG, kontroliše usklađenost poslovanja IRF CG sa pravilnicima, procedurama i ostalim internim aktima, da unaprijedi poslovanje IRF CG, kako bi se operativno-proceduralni rizik sveo na najmanju moguću mjeru.

Ukupan broj kontrolisanih predmeta Sektora za finansijske plasmane u 2017. godini je 469 za koje je ukupno odrađeno 1.888 kontrola.

Pored kontrole usklađenosti poslovnih procesa sa pravilnicima i politikama IRF CG, aktivnosti unutrašnje kontrole odvijale su se u pravcu pružanja savjetodavnih usluga referentima i davanja sugestija kako bi se broj grešaka sveo na najmanju moguću mjeru.

7 Privatizacija

IRF CG posluje u cilju podrške ekonomske politike Vlade Crne Gore, i po pitanjima efikasnog sprovođenja i okončanja procesa privatizacije prodajom kapitala stečenog u procesu svojinske i upravljačke transformacije.

Zakonom o privatizaciji privrede utvrđeno je da se privatizacija vrši u skladu sa godišnjim planovima privatizacije koje donosi Vlada Crne Gore, na predlog Savjeta za privatizaciju i

kapitalne projekte. Plan privatizacije za 2017. godinu pripremljen je na osnovu prijedloga ministarstava, državnih fondova, kao i tenderskih komisija Savjeta. IRF CG je i u 2017. godini predložio neka od društava iz svog portfelja za privatizaciju, a u skladu sa ciljevima i smjernicama definisanih Planom privatizacije za 2017. godinu.

Proces privatizacija u 2017. godini, a shodno Planu privatizacije za 2017.godinu je zasnovan na metodama i načinima privatizacije prilagođenim zahtjevima tržišta, a modeli privatizacije su bili sledeći, i to: 1) javni tender; 2) berzanska prodaja i 3) valorizacija lokaliteta ili društava kroz javno-privatno partnerstvo.

Što se tiče društava iz portfelja Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore, Planom privatizacije za 2017. godinu obuhvaćena su sljedeća društva i to:

7.1 Prodaja akcija i imovine putem javnog tendera

Društva u kojima IRF CG ima vlasnički udio, a bila su predviđena za privatizaciju putem javnog tendera su: Institut "Dr Simo Milošević" AD Igalo, "Montecargo" AD Podgorica, HTP "Ulcinjaska rivijera"AD Ulcinj i "Marina" AD Bar.

Shodno Planu privatizacije za 2017. godinu, za navedena društva za koje je predviđena prodaja akcija putem javnog tendera, provođenje kompletnog postupka u nadležnosti je tenderskih komisija koje formira Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte.

Tenderska komisija Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte je tokom 2017.godine proglasila neuspjelim tenderski postupak za privatizaciju društva "Montecargo" AD Podgorica.

U skladu Planom privatizacije, gdje je za HTP "Ulcinjaska rivijera"AD Ulcinj predviđena prodaja akcija i/ili valorizacija imovine kroz davanje u dugoročni zakup, tokom 2017.godine donijete su odluke o davanju u zakup dijela objekata Društva i zemljišta u državnoj svojini. Zakupac objekata je Konzorcijum "Karisma Hotels Adriatic Montenegro" doo, Karisma Hotels & Resorts Corporation LTD, Karisma Resorts International S.A., Karisma Operating Holding S.A. de C.V., Karisma Hotels & Resorts de las Americas LTD"., koga shodno Ugovoru o konzorcijumu, od 20.07.2017.godine, zastupa "Karisma Hotels Adriatic Montenegro" doo, Podgorica.

7.2 Valorizacija turističkih lokaliteta ili privrednih društava kroz javno privatno partnerstvo

Skijalište "Savin Kuk" na Žabljaku

Lokalitet Savin Kuk obuhvata zonu postojećeg skijališta Savin Kuk sa neposrednom okolinom. Na mjestu postojećeg skijališta planskom dokumentacijom je, osim skijaških sadržaja, predviđena izgradnja novih turističkih objekata, uz rekonstrukciju i adaptaciju komercijalnih sadržaja i servisa. Skijalištem "Savin Kuk" na Žabljaku upravlja "Turistički centar Durmitor" doo Žabljak čiji je osnivač IRF CG A.D. sa 100% kapitala. IRF CG AD je tokom 2017. godine, uložio značajna

sredstava u rekonstrukciju i modernizaciju, a sve u cilju podizanja kvaliteta usluga i bezbjednosti ovog skijališta.

“Turistički centar Durmitor” DOO Žabljak je vlasnik nepokretnosti koje se nalaze u kompleksu Skijališta, koje su u katastarskim knjigama vode kao katastarske parcele broj: 1058, 2340/2, 2341, 2342, 2343, 2344/2, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2353/2 KO Motički Gaj I, opština Žabljak, gdje ukupna površina zemljišta iznosi 21.254 m². Na predmetnom zemljištu instalirane su početne stanice žičara i ski liftova koje vode ka vrhu planinskog vrha “Savin Kuk”.

Kao prethodno pitanje rješavanja uslova za valorizaciju Skijališta, IRF CG AD je pred Upravom za nekretnine PJ Žabljak, a shodno Odluci Vlade CG broj 08/2289/4 od 02.10.2014.godine o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju nepokretnosti na području Opštine Žabljak i Zakonu o eksproprijaciji, započeo postupak eksproprijacije pet katastarskih parcela na lokalitetu Savin kuk, Žabljak, ukupne površine 7.144m². Tokom 2016. godini je završen postupak eksproprijacije za četiri katastarske parcele 2340/1, 2354, 2355, 2356 KO Motički Gaj I, opština Žabljak, ukupne površine 4.530 m², dok je preostalo da se izvrši eksproprijacija katastarske parcele broj 2344/1, površine 2.614m². Okončanjem postupka eksproprijacije nad svim katastarskim parcelama, ukupna površina zemljišta u vlasništvu TC “Durmitor” iznosiće 28.398 m². Kao i u prethodnom periodu, i tokom 2017.godine Investiciono-razvojni fond Crne Gore A.D. je prema nadležnim organima inicirao aktivnosti na otklanjanju objektivnih prepreka u vezi eksproprijacije kompletnog zemljišta predviđenog Odlukom Vlade CG broj 08/2289/4 od 02.10.2014.godine.

“Turistički centar Durmitor” DOO Žabljak je za 2017.godinu je ostvario gubitak u iznosu od 269.321 EUR

7.3 Berzanska prodaja akcija

U skladu sa Planom privatizacije za 2017.godinu IRF CG AD je putem berzanske prodaje, ponudio na prodaju akcije sljedećih društava: HTP "Berane" AD Berane, Agrottransport" AD Podgorica, "Crnagoracoop" AD Podgorica i "Izgradnja" AD Kotor.

Početkom 2017.godine IRF CG je u skladu sa Pravilnikom o postupku privatizacije akcija, udjela i imovine u vlasništvu IRF CG AD, putem Javnog poziva, izvršio izbor brokerske kuće, Erste bank AD Podgorica, preko koje je akcije navedenih društava ponudio na prodaju putem berze.

Od navedenih društava, tokom 2017. godine preko ovlašćenog brokera prodate su akcije “Izgradnja” ad Kotor koje IRF CG imao u tom društvu.

Za ostala društva nije bilo zainteresovanih kupaca, jer ista karakterišu značajni finansijski, organizacioni i imovinski problemi, te kao takva nijesu bila atraktivna za potencijalne investitore, i pored činjenice što su akcije istih nuđene na prodaju putem berze po cijeni koja je umanjena za 95% u odnosu na nominalnu vrijednost.

ITF CG je, shodno Zakonu o povraćaju imovinskih prava i obeštećenja, na ime prihoda od prodaje akcija Društva " Izgradnja " ad Kotor, uplatio pripadajući dio sredstava Fondu za obeštećenje.

Shodno Zakonu o preuzimanju akcionarskih društava, Centralna depozitarna agencija je Investiciono-razvojnem fondu Crne Gore, dana 12.09.2017.godine, izvršila uplatu za prodate akcije Transservisa DD Bijelo Polje, a koje akcije su prodate Novoj ljubljanskoj banci.

7.4 Monitoring realizacije privatizacionih ugovora

Tokom 2017. godine IRF CG je u saradnji sa ostalim prodavcima državnog kapitala, vršio praćenje realizacije ugovora o kupoprodaji akcija u smislu razmatranja tekućih pitanja iz oblasti privatizacije, kao i dostavljanja traženih odgovora i mišljenja u tom smjeru.

8 Akcije / Udjeli

8.1 Društva iz portfelja IRF-a registrovana kod CDA

- Portfelj IRF-a na dan 31.12.2017.godine

Najznačajniji dio portfelja IRF CG čine akcije, kao vlasničke hartije od vrijednosti koje glase na dio kapitala akcionarskog društva. Prema izvodu Centralne depozitarne agencije, Investiciono-razvojni fond posjeduje akcije u 13 društava.

Analizirajući procenat, odnosno visinu učešća u akcionarskoj strukturi društava, Fond posjeduje:

- do 10% kapitala u 3 društva,
- od 10% do 30% kapitala u 7 društava, i
- preko 30% kapitala u 3 društva.

Društva u kojima IRF ima udjela

Red.br.	Naziv društva	Broj akcija IRF-a	Nominalna vrijednost akcije	% IRF
1	"Montepranzo Bokaproduct" AD Tivat	57,71	22,4457	51,401
2	"Agrotransport" AD Podgorica	16,406	51,13	44,9246
3	"Market" AD Podgorica	7,113	7,84	40,0755
4	"Institut Simo Milosevic" AD Igalo	90,411	154,9369	23,6461
5	"13. jul-Plantaže" AD Podgorica	39,844,589	0,5113	22,2278
6	"Marina" ad Bar	258,283	5,7926	16,9992
7	"Barska plovdba" AD Bar	371,465	4,2806	16,1562
8	HTP "Berane" AD Berane	41,119	19,3309	15,3544
9	"Jugooceanija" AD Kotor	326,048	22,4287	14,3172
10	"Crnogoracoop" AD Danilovgrad	54,651	6,6341	10,6294
11	HTP "Ulcinjska rivijera" AD Ulcinj	116,567	39,5005	7,6468
12	"Ibarmond" AD Rožaje	8,255	5,1129	5,0664
13	"Montecargo"AD Podgorica	1,236	5,2285	0,037

Akt koji definiše pitanja korporativnog upravljanja u društvima u kojima IRF CG ima udjela/učešća je Pravilnik o korporativnom upravljanju privrednim društvima u vlasništvu IRF CG. Navedenim aktom su definisani načini zaštite prava Fonda u društvima u kojima posjeduje kapital i participira u vlasničkoj strukturi, kao i pitanja predstavljanja i zastupanja kapitala, zaštite interesa Fonda, uslova, načina predlaganja i izbora predstavnika IRFCG AD u odborima direktora društava u kojima posjeduje kapital, prava, obaveze i odgovornosti predstavnika Fonda, kao i druga pitanja od značaja iz ove oblasti.

Izborom predstavnika u odborima direktora u kojima IRF CG ima učešće, između IRF CG i navedenih predstavnika, zaključeni su odgovarajući ugovori u vezi sa zastupanjem prava i interesa IRF CG u tim društvima, a shodno navedenim Pravilnikom.

Tokom 2017.godine izabarani predstavnici IRF CG su dostavili izvještavanje o radu, što predstavlja vid kontrole i informisanja o stanju i aktivnostima u društvima u kojima posjeduje kapital i participira u vlasničkoj strukturi.

Kao i prethodnom periodu, IRF CG je i tokom 2017. godine, putem punomoćnika, aktivno učestvovao na skupštinama akcionara društava iz portfelja IRF-a.

8.2 Društva iz portfelja IRF-a registrovana kod CDA koja su u postupku stečaja ili likvidacije

Stečajni i likvidacioni postupci predstavljaju posebne postupke naplate potraživanja o dstrane insolventnih dužnika, a koji postupci su definisani posebnim zakonom. Navedene postupke odlikuje formalnost i prekluzivnost rokova u postupanjima. Navedeni postupci se vode pred Privrednim sudom Crne Gore, odnosno Centralnim registrom privrednih subjekata. Kod stečajnih postupaka, za zakonitost postupanja u tom postupku, odnosno donošenju odluka odgovara stečajni upravnik, odnosno stečajni sudija. Postupak likvidacije sprovodi akcionarsko društvo koje ima dovoljno finansijskih sredstava da pokrije svoje obaveze, odnosno kod skraćenog postupka dobrovoljne likvidacije, zakon je predvidio mogućnost da se društvo likvidira uz izjavu osnivača društva da nema neizmirenih obaveza prema povjeriocima.

U svom portfelju IRF CG posjeduje i akcije 13 društava, registrovanih kod CDA, nad kojima je otvoren stečajni ili likvidacioni postupak.

Tokom 2017.godine, IRF CG je po pitanju statusa ovih društava i provođenja postupka stečaja ili likvidacije, imao komunikaciju sa stečajnim organima ili likvidacionim upravicima imenovanim u ovim društvima. Kod Društava gdje je zaključen neki od ovih postupaka, vršeno je brisanje istih iz evidencije IRF CG.

Društva u kojima IRF ima udjela a koja su u postupku stečaja ili likvidacije

R.B.	Naziv društva	Broj akcija IRF-a	Nominalna vrijednost akcije	% IRF
1	"Duvanski kombinat" AD Podgorica	4,239,878	13.225	28,3458
2	"Opštegrađevinsko Gorica" AD Podgorica	43,106	0,3319	0,1406
3	"El Obod" AD Cetinje	2,810,168	0,5113	8,8583
4	"Maksim" AD Murino	9,675	25,5646	7,3816
5	"Preduzeće za izgradnju Podgorice" AD	5,693	16,1057	28,7903
6	"Gornji Ibar" AD Rožaje	578,487	19,9404	41,015
7	Fabrika elektroda "Piva" AD Plužine	147,093	25,5646	42,1864
8	ŠP "Pljevlja" AD Pljevlja	2,086,530	0,51	49,092
9	"Vunko" AD Bijelo Polje	190,641	25,5646	14,2985
10	"Lovćen" AD Podgorica	21,28	40,9	52,4513
11	"Rudnici boksita" AD Nikšić	524	6,3074	0,0163
12	"Trgokoop" DD Podgorica	3,978	10,6519	18,9645
13	"Mašinopromet rezervni djelovi" AD Podgorica	1,095	255,65	36,0078

Društva "Lovćen" AD Podgorica i "Trgokoop" DD Podgorica su u postupku likvidacije.

Tokom 2017.godine zaključen je stečajni postupak nad Društvom "Šavnik" AD Šavnik.

8.3 Društva u kojima IRF ima udio

I Turistički centar "Durmitor" doo Žabljak je društvo sa ograničenom odgovornošću u kojoj IRF CG A.D. participira sa 100% vlasničkog udjela. Ulog IRF CG A.D. iznosi 3.217.135,50 eura i to: nenovčani kapital 1.823.867 EUR i novčani kapital 1.393.268,5 EUR

U 2017.godini izvršena je dokapitalizacija Turistički centar "Durmitor" doo Žabljak u iznosu od 252.120,00 eura.

II IRF CG AD posjeduje udio i u kapitalu Javnog preduzeća "Regionalni vodovod Crnogorsko primorje" Budva, nominalne vrijednosti 7,9 miliona eura (12,10%), nad kojim se shodno zakonskim propisima i zaključcima Vlade Crne Gore provodi postupak transformacije i reorganizacije u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja ("Službeni list CG", broj 56/16) i Odluci o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću "Regionalni vodovod Crnogorsko primorje" ("Službeni list Crne Gore", br. 079/17 od 29.11.2017)

Društva registrovana u CRPS u kojima IRF ima udjela

R.B.	Naziv društva	% IRF
1	"Turistički centar Durmitor" doo Žabljak	100.00
2	JP "Regionalni vodovod Crnogorsko primorje" Budva	12,1

9 Obveznice

U 2017.godini portfelj Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore AD čine i obveznice, kao hartije od vrijednosti i to: Obveznice Glavnog grada Podgorice(PG17), Obveznice stare devizne štednje (OB) i Obveznice Fonda rada (OBFR).

9.1 Obveznice lokalnih uprava

IRF CG je u periodu od 2006 - 2010.godine kupovao obveznice lokalnih uprava, po sistemu diskonta u odnosu na nominalnu vrijednost. Predmetne obveznice dospijevaju na naplatu u periodu od 7 (sedam) godina u jednakim godišnjim tranšama prema definisanim iznosima, a posljednje serije ovih obveznica dospijevaju na naplatu 2018.godine.

Tokom 2017.godine, IRF CG je svoje aktivnosti bazirao na praćenju dospelosti predmetnih obveznica i po osnovu dospjelih obveznica emitovanih od strane Glavnog grada Podgorice (oznake PG17) naplatio iznos od 153.087,00 eura.

Na dan 31.12.2017.godine otplaćene su sve obaveze po osnovu dospjelih obveznica lokalnih uprava, a nedospjele su samo obveznice emitovane od strane Glavnog grada Podgorice (oznake PG18).

Takođe, stručna služba IRF CG je u vezi naplaćenih potraživanja po ovom osnovu, preduzela i odgovarajuće aktivnosti radi brisanja istih iz registra CDA.

9.2 Obveznice po osnovu ino duga i stare devizne štednje (OB)

Predmetne obveznice dospijevaju godišnje, počev od 1. jula 2010. do 1. jula 2017.godine. Nominalna vrijednost jedne obveznice je 1 EUR.

Ministarstva finansija je u 2017.godine uplatilo zadnju ratu obveznica(oznake OB17) javnog duga – devizna štednja, u iznosu od 48.132,00 eura, odnosno ukupno je uplaćeno 372.416,00 eura.

IRF CG je sproveo nakon toga aktivnosti na brisanju istih, te su navedene obveznice brisane iz registra CDA.

Obveznice Fonda rada (OBFR)

U portfelju IRF CG se nalazi 71 obveznica Fonda rada (OBFR) koje je emitovala Vlada Crne Gore. Predmetne obveznice kupljene su po nominalnoj vrijednosti od 1.926,00 eura, za ukupnu cijenu od 136.746,00 eura. Obveznice imaju prinos po fiksnoj kamatnoj stopi od 7% godišnje. Godišnja isplata sa uračunatim prinosom vrši se po dospelosti prema utvrđenom amortizacionom planu u jednakim godišnjim anuitetima u iznosima od po 33.350,83 eura, počev od 27. jula 2013. do 27.jula 2017. godine.

Ministarstva finansija je u 2017.godine uplatilo zadnju ratu obveznica Fonda rada(oznake OBFR17) u iznosu od 33.350,83 eura, odnosno ukupno je uplaćeno 166.754,15 eura.

Obveznice su brisane iz registra CDA.

10 Investicione nekretnine i stečena aktiva

IRF CG je kupovao ili sticao na osnovu zaključaka i preporuka Vlade Crne Gore određene nekretnine u cilju njihove dalje valorizacije.

S tim u vezi, IRF CG po tom osnovu u svojini ima nekretnine na teritorijama opština: Podgorica, Herceg Novi, Nikšić, Bijelo Polje, Mojkovac i Cetinje.

Shodno postupcima naplate spornih kreditnih plasmana, Irf CG je iz založenih kolaterala, a nakon sprovedinih zakonom predviđenih postupaka stekao nekretnine u opštinama: Nikšić i Žabljaku.

Tokom 2017.godine, IRF CG je na ime naplate problematičnih plasmana stekao i nekretninu u Mojkovcu.

Shodno Pravilniku o upravljanju nepokretnostima u svojini IRF CG , IRF CG je tokom 2017.godine, razmatrao mogućnosti valorizacije po principu individualnog pristupa svakoj nekretnini pojedinačno.

U toku 2017.godine, shodno odlukama organa IRF CG i objavljenom Javnom pozivu za prodaju nepokretnosti u vlasništvu IRF CG , prodate su nepokretnosti upisane u LN 2438 KO Budva i LN 322 KO Berane, u ukupnom iznosu od 131.300,00 eura.

Valorizacija nepokretnosti upisane u LN 5100 KO Podgorica II, koju čine poslovne zgrade u privredi površine 748m² i zemljište uz privrednu zgradu površine 112 m², i LN 4081 KO Podgorica II koju čini poslovni prostor, površine 170m², a koje predstavljaju jednu fizičku cjelinu, odnosno urbanističku parcelu br. 21, na adresi ugao ulice Omladinskih brigada i ulice Novaka Miloševa u Podgorici, je bila u fokusu aktivnosti i tokom 2017.godine. Kod Sekretarijata za planiranje i uređenje prostora i zaštitu životne sredine Glavnog grada Podgorice od strane IRF CG je pokrenuta inicijativa za izmjenu i dopunu postojećeg lokalnog planskog dokumenta (DUP-a), radi izgradnje poslovno stambenog objekta za potrebe IRF-a, gdje je od strane nadležnih opštinskih organa prihvaćena inicijativa IRF CG u vezi izmjene DUP-a. S tim u vezi, izabran je obrađivač, koji je izradio nacrt ovog planskog dokumenta i u skladu sa propisima isti dostavio nadležnom organu, Ministarstvu održivog razvoja i turizma, odnosno radnom tijelu - Savjetu za reviziju planske dokumentacije koje je ovo Ministarstvo formiralo - na mišljenje. Očekuje se da mišljenje na nacrt plana DUP Drač Vatrogasni dom bude dato ubrzo, te da će tokom 2018. godine u skladu sa procedurama, nakon održane javne rasprave predlog ovog planskog dokumenta biti upućen Skupštini Glavnog grada na usvajanje.

Nacrtom plana predviđena je i ucrtana spratnost 2Po+P+4 (umjesto postojeće Po+Pr+2+Pk), kao i mješovita namjena objekta u poslovno stambeni, čime je prema obrađivaču plana, Winsoft doo Podgorica, maksimalno iskorišćen indeks izgrađenosti i indeks zauzetosti na ovoj urbanističkoj parceli (UP 21). Ukupna planirana BRGP površina objekta iznosila bi 4950m², od čega se na stambeni prostor odnosi 2970m², dok bi poslovni obuhvatao 1980m².

11 Aktivnosti iz domena opštih i pravnih poslova, kao i prinudne naplate spornih potraživanja

Tokom poslovne 2017.godine, Pravna služba IRF CG je nastavila na aktivnostima preduzimanja svih radnji iz svoje nadležnosti, a u skladu sa opštim aktima. S tim u vezi, sprovođila je aktivnosti na sačinjavanju svih vrsta ugovora u vezi sa finansijskim proizvodima, vođenje postupaka provjere i upisa založnih prava na nepokretnostima korisnika kredita kao sredstva obezbjeđenja urednog povraćaja kredita i ostalih vrsta obezbjeđenja, realizacija plana javnih nabavki, radnih odnosa, zastupanje IRF CG pred nadležnim sudskim i upravnim organima, savjetodavna funkcija i dr.

Služba za upravljanje imovinom, portfeljom HOV i prinudnom naplatom je fokus svojih aktivnosti usmjerila na prinudnu naplatu raskinutih ugovora o kreditima, kao i palih garancija. S tim u vezi, sprovođene su aktivnosti na realizaciji svih sredstava obezbjeđenja po osnovu raskinutih ugovora o kreditima i palim garancijama, te se u skladu sa tim i broj postupaka prinudne naplate tokom 2017.godine se uvećavao. Postupci prinudne naplate potraživanja su se uglavnom sprovođili preko javnih izvršitelja ili Centralne banke (do proglašenja neustavnosti odredbe koja je definisala izvršenje podnošenjem mjenice kod CBCG na blokadu). Takođe, bilo je postupaka pokrenutih kod nadležnih Uprava za nekretnine, kao i izvršnih, parničnih, stečajnih i likvidacionih postupaka koji su se vodili pred nadležnim sudovima.

Pored toga, Služba za upravljanje imovinom, portfeljom HOV i prinudnom naplatom se bavila postupcima po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, kontrola ugovora za prodaju nepokretnosti, kontrola sprovođenja ugovora o zakupu nepokretnosti, kontrola ugovora u vezi zastupanja na berzi u vezi prodaje HOV, sačinjavanje ugovora o zastupanju IRF CG u društvima u kojima posjedujemo kapital i dr.

Shodno raspoloživim resursima, Pravna služba IRF CG i Služba za upravljanje imovinom portfeljom HOV i prinudnom naplatom, uglavnom samostalno nastupaju u postupcima pred nadležnim državnim organima.

Po pitanju zahtjeva za Slobodan pristup informacijama, tokom 2017.godine, zaključno sa 31.12.2017.godine, IRF CG su ukupno podnijeta 24 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, u vezi kojih je Fond donio odgovarajuće odluke u skladu sa zakonom (rješenja o dozvoljavanju ili odbijanju zahtjeva za slobodan pristup informacijama, odnosno odgovarajuća obavještenja, upućivanje drugim organima na nadležnost i dr.).

- Javne nabavke

U skladu sa Planom javnih nabavki IRF CG za 2017.godinu i odredbama Zakona o javnim nabavkama ("Sl. list Crne Gore" br.42/11, 57/14, 28/15 i 42/17) u toku poslovne 2017.godine pokrenuto je šesnaest postupaka javnih nabavki. Od navedenog broja raspisana su tri otvorena postupka javne nabavke, pet postupaka šoping metodom i osam postupkom nabavke male vrijednosti i sa izabranim ponuđačima zaključeno je četrnaest ugovora o javnim nabavkama.

Dana 30.06.2017.godine, usvojen je novi Zakon o javnim nabavkama, te je izvršena izmjena i usklađivanje Plana javnih nabavki IRF CG sa izvršenim promjenama zakona, donošenjem izmijenjenog Plana i Amandmana na Plan JN.

U skladu sa usvojenim izmjenama Zakona o javnim nabavkama, IRF CG je usvojio Pravilnike o načinu sprovođenja hitnih nabavki i sprovođenju nabavki male vrijednosti, kojima je precizno definisana procedura realizacije postupka nabavke male vrijednosti i hitnih nabavki.

IRF CG je u cilju realizacije poslovne politike koju vodi, tokom poslovne 2017.godine bio uslovljen proširenjem svoje djelatnosti i unutrašnjim organizacionim promjenama, otvaranjem novih radnih mjesta. Kako bi se unutrašnja organizacija IRF-a koncipirala na način da omogući adekvatne standarde kvalitetnog i efikasnog obavljanja poslova i radnih zadataka, te kako bi se omogućilo kvalitetno obavljanje redovnih djelatnosti Fonda, navedeno je za posledicu imalo potrebu za proširenje sadašnjeg i kupovinu novog poslovnog prostora.

Uvećanjem broja zaposlenih, IRF CG je takođe imao potrebu da u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama i Planom javnih nabavki, a u cilju nabavke opreme (računari, štampači, skeneri...), realizuje i osam tendera postupkom nabavke male vrijednosti.

12 Informacione tehnologije-podrška poslovnim procesima

Služba za informacione tehnologije učestvuje u svim projektima IRF CG na razvoju novih i unaprijeđenju postojećih proizvoda i usluga, procjenjujući i planirajući potrebnu informacionu podršku. Predlaže menadžment-u IT rješenja i potrebne resurse za njihovu realizaciju, te saraduje sa dobavljačima u procesu implementacije odobrenih rješenja odnosno ima ulogu "posrednika" između poslovne funkcije IRF-a i dobavljača usluga.

U avgustu 2017.g., nakon kupovine novog poslovnog prostora, izvršena je kompletna tehnička opremljenost istog.

Važan segment razvoja softverskih platformi u procesu automatizacije poslovnih procesa predstavlja razvoj aplikacije FAMP u 2017.g. u dijelu implementacije modula:

- Finansijske analiza (spektar informacija o poslovanju klijenta, import podataka o klijentu sa BINFO-a portala, analiza bilansa stanja i bilansa uspjeha, racio analize, Debt capacity i Cash flow analize, kreditni rejting i sl.);
- EWS signala (po odabranoj matrici za odredjeni portfolio klijenta);
- RKR pretrage i čuvanja podataka (istorijata) o zaduženjima klijenata;
- Nepokretnosti (import podataka listova nepokretnosti/posjedovnih listova sa portala Uprave za nekretnine, tereta, ograničenja i sl.);

- Djelovodnik kreditnih zahtjeva;
- Potencijalni krediti (evidencija interesovanja potencijalnih klijenta);
- Praćenje isteka osiguranja.

13 Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja

IRF CG je u 2017. godini ostvario pozitivan poslovni rezultat (dobit) u iznosu 1.120.186 EUR (u 2016. godini 409.421 EUR). Međutim ,kako je “Turistički centar Durmitor” DOO Žabljak za 2017.godinu imao gubitak u iznosu od 269.321 EUR tako da je gore navedeni rezultat umanjen u skladu sa konsolidovanim finansijskim izvještajima.

Ukupni prihodi su iznosili 6.345.303 EUR (u 2016. godini 6.351.736 EUR), a ukupni rashodi 5.225.117 EUR (u 2016. godini 5.942.315 EUR).

Operativni prihodi iz poslovanja su iznosili 6.175.663 EUR i čine ih prihodi od kamata i naknada po kreditima i faktoringu, u iznosu 5.562.319 EUR (u 2016. godini 5.219.400 EUR), zatim prihodi od kamata na oročene depozite u iznosu 203.733 EUR , prihodi od kamata na obveznice u portfoliju, u iznosu 15.259 EUR , kao i ostali prihodi od kamata (kamata po viđenju, kamata na stambene kredite i sl.) i prihodi od zateznih kamata po kreditima i faktoringu u iznosu 394.352 EUR .

Operativni rashodi su iznosili kao što je već navedeno 5.225.117 EUR . Od toga se na troškove rezervacija po direktno odobrenim kreditima i garancijama, odnosilo 870.442 EUR (trošak ovih rezervacija u 2016. godini je iznosio 1.766.463 EUR).

Finansijski rashodi, po osnovu kamate i naknade po kreditu Evropske investicione banke su u 2017. godini iznosili 1.476.934 EUR (u 2016. godini ovi troškovi su iznosili 1.083.324 EUR).

Kreditni portfolijo na 31.12.2017. godine je iznosio 174.334.797 EUR (u 2016. godini 147.460.698 EUR), što znači 67,3% ukupne aktive IRF-a. Ostale značajne pozicije imovine IRF CG su učešća u kapitalu drugih preduzeća (akcije i udjeli naslijeđeni od Fonda za razvoj Crne Gore, kao i učešće u kapitalu TC Durmitor), portfolijo državnih obveznica, potraživanja po faktoring aranžmanima, kratkoročni depoziti oročeni kod poslovnih banaka i novac na poslovnim računima.

Vrijednost aktive (imovine) IRF CG, na 31.12.2017. godine, iznosi 259.152.920 EUR (u 2016. god. 197.330.125 eur).

	2017	2016
Ukupna aktiva	259.152.920	197.330.125
Kreditni portfolijo	174.334.797	147.460.698

Učešće portfolija kredita u ukupnoj aktivi	67,3%	74,7%
Učešća u kapitalu drugih preduzeća	19.030.402	19.050.742
Investicione nekretnine	3.093.000	3.028.900
Državne obveznice	148.175	366.524
Osnovna sredstva i građevinski objekti	1.751.689	1.161.915
Potraživanje po faktoring armažmanima	20.872.837	18.832.204
Kratkoročno oročeni depoziti	14.200.000	9.000.000
Akcijski kapital	104.858.962	104.479.288
Obaveze po kreditu EJB-a	157.849.446	96.974.052
Prihodi iz poslovanja	6.345.303	6.351.736
Ukupni rashodi	5.225.117	5.942.315